

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 18. marraskuuta 2016
(OR. en)

14357/16

ECOFIN 1032
UEM 361
SOC 698
EMPL 478
COMPET 580
ENV 708
EDUC 371
RECH 311
ENER 382
JAI 937

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteerin puolesta Jordi AYET PUIGARNAU, johtaja
Saapunut:	17. marraskuuta 2016
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin
Kom:n asiak. nro:	COM(2016) 725 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO Vuotuinen kasvuselitys 2017

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2016) 725 final.

Liite: COM(2016) 725 final

Bryssel 16.11.2016
COM(2016) 725 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN KESKUSPANKILLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE, ALUEIDEN KOMITEALLE JA EUROOPAN
INVESTOINTIPANKILLE**

Vuotuinen kasvuselvitys 2017

Johdanto

Vuoden 2017 vuotuisessa kasvuselvityksessä esitetään tärkeimmät taloudelliset ja sosiaaliset tavoitteet, joihin Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden on keskitettävä huomionsa tulevina kuukausina. Komission puheenjohtaja korosti unionin tilaa koskevassa puheessaan 14. syyskuuta 2016, että Euroopassa on vahvistettava talouden elpymistä ja panostettava voimakkaasti nuoriin ja työnhakijoihin sekä startup- ja pk-yrityksiin. Samana päivänä päivätyssä, Euroopan parlamentin puhemiehelle ja neuvoston puheenjohtajalle osoitetussa kirjeessään puheenjohtaja ja ensimmäinen varapuheenjohtaja painottivat, että taloutta on elvytettävä niin, että siitä hyötyvät kaikki, mutta varsinkin ne, jotka ovat yhteiskunnassa muita heikommassa asemassa. Samalla on vahvistettava sisämarkkinoiden oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista ulottuvuutta. Kirjeessä esitetään useita keinoja luoda unionissa lisää työpaikkoja, kasvua ja investointeja. Tämä on unionin painopisteistä tärkein¹. Lupaavan taloudellisen tulevaisuuden varmistaminen kaikille, eurooppalaisen elämäntavan turvaaminen ja parempien mahdollisuuksien tarjoaminen nuorille ovat painopisteitä myös Bratislavan etenemissuunnitelmassa, jonka 27 jäsenvaltion valtion- ja hallitusten päämiehet hyväksyivät 16. syyskuuta 2016.

Tässä vuotuisessa kasvuselvityksessä annettavan politiikkaohjauksen lisäksi esitetään erikseen suositus neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta², tiedonanto euroalueen positiivisesta finanssipolitiikan virityksestä³ ja perusteellinen analyysi taloudesta⁴, työmarkkinoista ja sosiaalisista olosuhteista.⁵ Ohjaus perustuu investointien, rakenneuudistusten ja vastuullisen finanssipolitiikan hyödyllistä yhteisvaikutusta korostavaan talouspoliittiseen strategiaan, jota nykyinen komissio on noudattanut toimikautensa alusta asti osana työllisyyttä, kasvua, oikeudenmukaisuutta ja demokraattista muutosta koskevaa yleisohjelmaansa. Tätä varten on hyödynnetty myös keskustelua, jota Euroopan parlamentissa, neuvostossa ja muissa EU:n toimielimissä on käyty unionin tilaa käsittelevän puheen pohjalta. Lisäksi on otettu huomioon työmarkkinaosapuolten näkemykset, joita ne ovat esittäneet vakiintuneen vuoropuhelun yhteydessä.

EU:ssa on nähtävissä merkkejä myönteisestä kehityksestä, mikä kertoo talouden joustavuudesta ja elpymisestä siitä huolimatta, että maailmanlaajuisesti epävarmuus on laajempaa. Kaikkien jäsenvaltioiden talous kasvaa jälleen. Investoinnit ovat alkaneet lisääntyä. Vuoden 2013 jälkeen on syntynyt kahdeksan miljoonaa uutta työpaikkaa. Myös työllisyysaste on noussut. Jos nykysuuntaus jatkuu, Eurooppa 2020 -strategiassa asetettu 75 prosentin työllisyysastetavoite on itse asiassa saavutettavissa. Se, että työvoimaosuus on vuosien mittaan parantunut kriisistä huolimatta, on lisätodiste työmarkkinoiden suorituskyvyn rakenteellisesta kehityksestä. Julkisen talouden alijäämä, joka oli euroalueella muutama vuosi sitten keskimäärin yli 6 prosenttia, on tänä vuonna alle 2 prosenttia ja kutistuu edelleen. Julkisen velan määrä on vakiintunut, ja sen odotetaan pienenevän edelleen.

Itsetyytyväisyyteen ei kuitenkaan ole aihetta, sillä elpyminen on edelleen haurasta. Kasvua, työllisyyttä ja investointeja hidastavat yhä kriisin jälkivaikutukset sekä kriisiä edeltävältä ajalta periytyvät rakenteelliset heikkoudet. Vaikka työttömyysaste on viime aikoina laskenut, se on monissa osissa Eurooppaa edelleen aivan liian korkea, ja pitkään korkeana pysynyt työttömyysaste heikentää sosiaalista tilannetta monissa jäsenvaltioissa. Myöskään BKT:n ja tuottavuuden kasvu eivät ole potentiaalisella tasolla, ja investointeja on

¹ http://ec.europa.eu/priorities/state-union-2016_fi

² COM(2016) 726.

³ COM(2016) 727.

⁴ COM(2016) 728.

⁵ COM(2016) 729.

edelleen vähemmän kuin ennen kriisiä. Euroalueella ja EU:ssa yleisemmin on edelleen merkittäviä epätasapainoja ja laajempia riskejä, ja monissa tapauksissa lähentyminen polkee paikoillaan sekä jäsenvaltioiden välillä että niiden sisällä.

Laatikko 1. Taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen kehitys vuosina 2014–2016

Tämän komission aloitettua toimikautensa on nähty useita merkkejä myönteisestä kehityksestä:

- EU:n ja euroalueen taloudessa on jo muutaman vuoden ajan tapahtunut maltillista kasvua, jonka ennustetaan jatkuvan tulevina vuosina. EU:n BKT on nyt suurempi kuin ennen kriisiä.
- Elpyminen on yhä enemmän työpaikkoja luovaa, mikä on myös monissa jäsenvaltioissa äskettäin toteutettujen rakenneuudistusten ansiota. Vuodesta 2013 lukien on luotu kahdeksan miljoonaa uutta työpaikkaa, joista lähes viisi miljoonaa nykyisen komission toimikaudella.
- EU:n työttömyysaste on edelleen laskenut. Syyskuussa 2016 se oli 8,6 prosenttia, mikä on alin taso sitten vuoden 2009.
- Samaan aikaan 20–64-vuotiaiden työllisyysaste on 71,1 prosenttia (vuoden 2016 toinen neljännes) ja näin ensimmäistä kertaa suurempi kuin vuonna 2008. Tämä tarkoittaa, että Eurooppa 2020 -strategiassa asetettu 75 prosentin työllisyystavoite vuoteen 2020 mennessä voidaan saavuttaa, jos nykyinen suuntaus jatkuu.
- Investointien kokonaismäärä on alkanut EU:ssa jälleen kasvaa, ja kasvun ennustetaan jatkuvan (EU: 2014: +1,2 %; 2015: +2,2 %, 2016: +2,0 %, 2017: +2,1 %, 2018: 2,8 %).
- Julkisen talouden alijäämä, joka oli euroalueella muutama vuosi sitten keskimäärin yli 6 prosenttia, on pienentynyt tänä vuonna selvästi alle 2 prosenttiin ja supistuu edelleen. Tämän ansiosta liiallisen alijäämän menettely on viime vuosina voitu lopettaa useiden maiden osalta.
- Julkisen velan odotetaan edelleen supistuvan EU:ssa ja euroalueella vuoden 2014 huippulukemista niin, että se on 86,0 prosenttia vuonna 2016 (91,6 % euroalueella) ja supistuu edelleen hieman kahden seuraavan vuoden ajan.

Itsetyytyväisyyteen ei kuitenkaan ole aihetta.

- Jotkin elpymistä tukeneet tekijät ovat heikkenemässä (öljyn hinnan ja euron arvon aleneminen), ja tulevaisuuden näkymiin kohdistuu riskejä, jotka liittyvät paitsi maailmanlaajuiseen toimintaympäristöön myös Yhdistyneen kuningaskunnan kansanäänestyksen synnyttämään epävarmuuteen.
- Euroopan keskuspankin (EKP) rahapolitiikka, muun muassa sen seurauksena syntynyt matala korkotaso, on toistaiseksi edistänyt elpymistä merkittävästi.
- Kasvu on edelleen maltillista, ja sitä hidastavat yhä kriisin jälkivaikutukset, kuten yksityisen sektorin velkaantuneisuus, mutta myös kriisiä edeltävältä ajalta periytyvät rakenteelliset heikkoudet. Pankkialan tilanne on tästä erinomainen esimerkki.
- Erityisesti euroalueella on edelleen nähtävissä merkkejä makrotalouden epätasapainoista ja lähentymisen vähäisyydestä.
- Väestön ikääntyminen koettelee sosiaalisen suojelun järjestelmien kestävyyttä ja riittävyyttä.
- Velkataso on joissakin maissa erittäin korkea, seitsemässä euroalueen jäsenvaltiossa lähes tai yli 100 prosenttia suhteessa BKT:hen.
- Rakenteelliset uudistukset ovat jääneet monissa jäsenvaltioissa puutteellisiksi, ja maakohtaisten suositusten toteuttaminen on liian usein hajanaista. Tuote-, palvelu- ja työmarkkinoiden modernisointi on monissa jäsenvaltioissa edelleen keskeinen tavoite.
- Suuri eriarvoisuus heikentää kansantalouden tuotosta ja kestäväen kasvun potentiaalia. Köyhyyden ja

sosiaalisen syrjäytymisen vaara on edelleen erittäin suuri, joskin pienenemään päin.

- Vaikka työttömyys on laskusuunnassa, se on eräissä jäsenvaltioissa edelleen erittäin korkealla tasolla.

Globalisaatio sekä väestön ja teknologian kehitys ovat myös tärkeitä muutoksen vetureita, joista kaikkien olisi voitava hyötyä. Näitä kehityskulkuja ei voi eikä saakaan kääntää, mutta niitä voi olla tarpeen täydentää erityisesti huolehtimalla siitä, että globalisaation ja teknologian kehityksen, kuten digitalisoinnin, tuomat hyödyt jakautuvat oikeudenmukaisesti eri yhteiskuntaryhmien ja varsinkin nuorten keskuudessa. Tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden ja osallistavuuden edistäminen edellyttää, että toimenpiteiden ja uudistusten vaikutus tulonjakoon tiedostetaan paremmin kaikilla tasoilla.

Kuten Euroopan parlamentti on korostanut,⁶ talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon perustuvan talouspolitiikan koordinoinnin todellista onnistumista voidaan arvioida vain tarkastelemalla maakohtaisissa suosituksissa esitettyjen keskeisten uudistusten toteuttamista. Vaikka talouspolitiikan ohjausjakso on kannustanut jäsenvaltioita merkittäviin uudistuksiin, niiden toteuttaminen on edelleen joillakin aloilla epätydyttävä ja vaihtelee maasta toiseen. EU-ohjausjakson virtaviivaistamisen myötä suositukset on nyt kohdennettu kunkin jäsenvaltion keskeisiin haasteisiin. Lisäksi neuvoston eri kokoonpanoissa on painotettu aiempaa enemmän vertailuanalyysia ja vertaisarviointia. Etusijalla on edelleen yhteisesti sovittujen painopisteiden täytäntöönpano.

EU:n tehtävänä on luoda suotuisa toimintaympäristö komission työohjelmassa⁷ esitetyissä painopisteissä näkyvän paremman sääntelyn ja toimintalinjausten avulla. Jäsenvaltioiden tehtävänä on toteuttaa valtaosa politiikkatoimista. EU on esittänyt konkreettisia ehdotuksia, joiden tarkoituksena on lujittaa elpymistä ja parantaa kykyä kestää tulevia häiriöitä. Esimerkiksi neuvoston syyskuussa antamalla suosituksella kansallisten tuottavuuskomiteoiden perustamisesta kannustetaan jäsenvaltioita pohtimaan kilpailukykyyn käsitettä kattavasti, tuottavuuden ja kasvun parantamiseen keskittyen. Kullekin jäsenvaltiolle osoitettujen maakohtaisten suositusten mukaisten uudistusten hyväksymisessä olisi edistytävä nopeammin, ja niiden toteutusta ja ajoitusta olisi parannettava, jotta voidaan lisätä kasvupotentiaalia ja edistää taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava nämä uudistukset ottaen täysimääräisesti huomioon niiden lyhyen ja keskipitkän aikavälin vaikutukset, kuten niistä ajan mittaan aiheutuvat jakaumavaikutukset ja kustannukset.

Laatikko 2. Yhteenveto keskeisistä EU-tason toiminta-aloista

Komissio on sitoutunut toteuttamaan Euroopan unionin tasolla seuraavat toimet:

- Investointien edistämisen, rakenneuudistusten toteuttamisen ja vastuullisen finanssipolitiikan hyödylliseen yhteisvaikutukseen perustuvan talouspolitiikan toteuttaminen. Se on jo uudistanut talouspolitiikan EU-ohjausjaksoa tältä pohjalta muun muassa antamalla lisäaikaa vuorovaikutukseen jäsenvaltioiden kanssa ja ottamalla sosiaaliset näkökohdat huomioon taloudellisten tavoitteiden ohella.
- Vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjen soveltaminen noudattaen niihin sisältyvää joustavuutta ns. rakenneuudistus- ja investointilausekkeiden avulla, jotta voidaan ottaa paremmin huomioon suhdannevaihtelut ja helpottaa uudistusten ja investointien toteuttamista.
- Euroopan investointiohjelman hyödyntäminen investointivajeen täyttämiseksi muun muassa laajentamalla Euroopan strategisten investointien rahastoa, vahvistamalla EU:n varojen vaikutusta ohjelman tukena sekä poistamalla investointiasteiden poistaminen ja uusien rahoituslähteiden

⁶ Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso: vuoden 2016 painopisteiden täytäntöönpano, 2016/2101(INI).

⁷ COM(2016) 710.

löytäminen reaalityaloudelle pääomamarkkinaunionin avulla.

- Tarvittavien toimien toteuttaminen sisämarkkinoiden syventämiseksi palvelu- ja tuotemarkkinoilla sekä infrastruktuurien osalta, energiaunionin viimeistelemiseksi ja todellisten digitaalisten sisämarkkinoiden luomiseksi, EU:n yritysten toimintamahdollisuuksien parantamiseksi kauppasopimusten avulla sekä verotusjärjestelmän oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi kaikkialla EU:ssa.
- Inhimilliseen pääomaan tehtävien investointien asettaminen painopisteeksi käynnistämällä uusi osaamisohjelma, edistämällä nuorisotakuun toteuttamista ja laatimalla vertailuanalyysi yleissivistävän ja ammattikoulutuksen tuloksista.
- Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistely ”tekemällä tiivistäen” muun muassa tukemalla työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua EU:ssa, mutta myös toteuttamalla pankkiunionin viimeistelyyn liittyviä aloitteita, joiden avulla koko euroalueen painopisteet voidaan ottaa paremmin huomioon.

Komission työohjelmassa vuodelle 2017 esitetään yhteenveto sen ensi vuoden painopisteistä.

Kaikkia raha-, finanssi- ja rakennepolitiikan välineitä on käytettävä erikseen ja yhdessä työpaikkojen luomisen, kasvun, investointien ja rahoitusvakauden edistämiseen. Nyt kun inflaatio on hidasta, kasvu vähäistä ja korot alhaisella tasolla ja rahapolitiikan viritys on elvyttävä, muiden politiikanalojen on turvattava talouden elpyminen. Koska globaaliin toimintaympäristöön liittyy yhä enemmän epävarmuutta, on erityisen tärkeää saada kaikki sisäiset talouskasvun veturit liikkeelle yhdistämällä oikeanlaisia politiikkatoimia.

Sen vuoksi komissio kehottaa jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan, jotka kohdistuvat seuraaviin kolmeen onnistuneen talouspolitiikan elementtiin, keskittyen sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja osallistavamman kasvun edistämiseen:

- investointien edistäminen;
- rakenneuudistusten toteuttamisen jatkaminen;
- vastuullisen finanssipolitiikan noudattaminen.

1. Investointien edistäminen

1.1 Rahoitusalan toiminnan parantaminen

Yritysten on saatava rahoitusta voidakseen kasvaa ja innovoida. Joissakin jäsenvaltioissa niiden pk-yritysten osuus, jotka ilmoittavat suurimmaksi ongelmakseen rahoituksen saannin, on edelleen suuri (Kreikassa 30 % ja Kyproksessa 25 %). Rahoituksen saantia pitävät ongelmana myös kaikkein pienimmät yritykset (12 % mikroyrityksistä), suhteellisen nuoret yritykset (13 % yrityksistä, jotka ovat toimineet 2–5 vuotta) ja nuoret nopeasti kasvavat yritykset (14 % ns. gaselliryityksistä, joiden vuotuinen kasvuprosentti on vähintään 20).⁸ Koska pk-yritykset hankkivat rahoituksensa ensisijaisesti pankeista, niiden luotonsaanti on edelleen huolenaihe erityisesti niissä maissa, joissa on meneillään pankkijärjestelmän sopeutus. Jotta voitaisiin tukea ja uudistaa riskipääomaa koskevaa sääntelykehystä, joka on erityisesti kasvuyrityksille tärkeä, ja auttaa rahoitusmarkkinoita lisäämään talouden luotottamista, komissio on ehdottanut muutoksia eurooppalaisia riskipääomarahastoja ja eurooppalaisia yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneita rahastoja koskeviin ehdotuksiin. Tämä on askel kohti pääomamarkkinaunionia.

Pääomamarkkinaunioni voi tarjota kaikille jäsenvaltioissa toimiville yrityksille yhtäläiset mahdollisuudet saada rahoitusta ja tukea siten investointeja ja innovointia

⁸ Survey on the access to finance of enterprises (SAFE), <http://ec.europa.eu/growth/safe>.

ilman vääristymiä. Rahoitusehdot ja -mallit vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltioittain. Tämä vääristää rahoitusalan päätehtävää, joka on toimia tehokkaana välittäjänä pääomalähteiden ja investointimahdollisuuksien välillä. Täysipainoinen pääomamarkkinaunioni tarjoaa osake- ja joukkovelkakirjamarkkinoiden kautta vaihtoehtoisia rahoituslähteitä, jotka yhtäältä täydentävät pankkijärjestelmää ja toisaalta helpottavat perusteellista riskinarviointia ja pääoman kohdentamista rahoitusjärjestelmässä. Pääomavirrat on saatava suunnattua sellaisille aloille, joilla tuottavuuden kasvu on suurempi ja toiminta erittäin tuottavaa ja joilla tehdään innovaatioita. Syvemmin yhdentyneet pääomamarkkinat muodostaisivat myös puskurin talouden häiriöitä vastaan yksityissektorin riskinjaon avulla. Sen lisäksi, että komission jo ehdottamat toimenpiteet on hyväksyttävä nopeasti, talouden rahoitusta voidaan parantaa myös tekemällä lisää muutoksia lainsäädäntöön, jolla säännellään vakuutusyhtiöiden ja pankkien investointeja infrastruktuuriomaisuuteen ja pk-yrityksiin. Myös kansallisten maksukyvyttömyysmenettelyjen tehottomuus johtaa siihen, että luotonsaantiehdot vaihtelevat jäsenvaltioittain. Komissio esittää lähiaikoina ehdotuksen ennaltaehkäisevien uudelleenjärjestelyjen puitteista, toisen mahdollisuuden tarjoavista järjestelmistä ja maksukyvyttömyysmenettelyjä parantavista toimenpiteistä.

Jäsenvaltioiden on myös puututtava pankkialan jäljellä oleviin haavoittuvuustekijöihin, jotta voidaan edistää investointeja ja helpottaa Euroopan talouden rahoitusta. Järjestämättömien lainojen suuri määrä on edelleen suuri haaste monissa jäsenvaltioissa. Järjestämättömät lainat ja tehottomat menettelyt yhdessä matalien korkojen ja hitaan kasvun kanssa heikentävät pankkien kannattavuutta, mikä puolestaan heikentää niiden kykyä luoda tai hankkia muualta uutta pääomaa uuden antolainauksen tueksi ja siten niiden edellytyksiä tukea talouden elpymistä. Tämän noidankehän murtaminen edellyttää, että pankit vapautetaan tästä taakasta ilman, että siihen käytetään julkisia varoja. Toimivat tuomioistuimen ulkopuoliset menettelyt ja maksukyvyttömyysäännöt, kuten ennaltaehkäisevät uudelleenjärjestelyt, ovat tässä yhteydessä olennaisia. Hyväksytyt muutokset olisi pantava täytäntöön täysimääräisesti. Pankkialan ulkopuolisten erikoistuneiden laitosten olisi voitava hoitaa tai ostaa järjestämättömiä luottoja. Tähän olisi kannustettava kaikissa jäsenvaltioissa asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Pankkeja olisi kannustettava tehostamaan toimintaansa edelleen. Suhdanne- ja rakennetekijät, kuten uudet sääntelyvaatimukset ja alhaisen tuoton ympäristö, ovat vaikuttaneet pankkien kannattavuuteen. Pankkien liiketoimintamallin sopeuttaminen uuteen toimintaympäristöön vaatii vielä lisätoimia, joihin voivat kuulua ylikapasiteetin purkaminen edelleen ja pankkialan konsolidointi. Jo vireillä olevat sääntelyaloitteet olisi hyväksyttävä nopeasti, jotta voidaan varmistaa lainsäädännön selkeys ja oikeusvarmuus ja välttää samalla epäsuotuisat vaikutukset reaalityalouden rahoitukseen. Suunnitteilla olevat uudet kansainväliset aloitteet eivät saisi johtaa pääomavaatimusten merkittävään kasvuun.

Nyt olisi edettävä nopeasti kohti pankkiunionin valmistumista ja parannettava sitä varten edelleen sekä riskinhallintaa että riskinjakoa. Pankkialan häiriönsietokyky on parantunut viime vuosina huomattavasti. Siitä huolimatta pankkiosakkeiden hintoja on koetellut vuonna 2016 ajoittain akuutti stressi, joka on johtunut myös kansainvälisten markkinoiden kehityksestä, kuten Kiinan myllerryksestä tai Yhdistyneen kuningaskunnan kansanäänestyksen tuloksesta. On elintärkeää turvata luottamus pankkialaan ja rakentaa sitä uudelleen. Pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi ja EU:n valtioneuvoston päätökset luovat yhdessä puitteet, jotka turvaavat rahoitusvakauden ja suojaavat samalla veronmaksajia. Kriisinratkaisurahastoa tukevan yhteisen varautumisjärjestelyn laatimista olisi nopeutettava. Keskustelua eurooppalaisesta talletussuojajärjestelmästä olisi jatkettava, jotta lainsäätäjät voivat sopia siitä mahdollisimman pian. Myös tulevien riskinhallintaa koskevien ehdotusten hyväksyminen olisi asetettava etusijalle.

1.2 EU:n varoilla saatavan vaikutuksen tehostaminen Euroopan investointiohjelman tukemiseksi

Euroopan investointiohjelma on osoittautunut hyödylliseksi välineeksi, joka tuottaa konkreettisia tuloksia ja edistää investointien kestävästä lisäämisestä jäsenvaltioissa. Euroopan strategisten investointien rahaston (ESIR) kautta on saatu vain runsaan vuoden aikana käyttöön lähes 138 miljardia euroa 27 jäsenvaltiossa. Tänä aikana rahastosta on saanut apua lähes 300 000 pk-yritystä.⁹ Euroopan investointiohjelma ja sen eri osat (rahoitusvälineet, tekninen apu ja liiketoimintaympäristöä parantavat toimenpiteet) saavat aikaan todellista muutosta useilla aloilla, sillä niillä tuetaan innovatiivisia hankkeita, jotka edistävät työpaikkojen luomista ja kasvua paikallisyhteisöissä, sekä puututaan nuorisotyöttömyyteen. Nämä hankkeet ovat elintärkeitä EU:n talouden tulevaisuuden ja sellaisten keskeisten kohdealojen kannalta kuin pk-yritysten tukeminen, innovointi ja T&K, uusiutuva energia, energiatehokkuus sekä digitaalinen ja liikenneinfrastruktuuri.

Entistä useammat hankkeet entistä useammissa jäsenvaltioissa voivat hyötyä investointiohjelmasta. Komissio on ehdottanut ESIR-rahaston voimassaoloajan jatkamista (ESIR 2.0 -ehdotus) ja sen rahoituskapasiteetin kaksinkertaistamista 630 miljardiin euroon vuoteen 2022 mennessä samalla kun parannetaan rahaston maantieteellistä ja alakohtaista kattavuutta. Tämä ehdotus on erittäin tärkeää hyväksyä nopeasti.¹⁰

Sen lisäksi, että ESIR-rahaston voimassaoloaikaa jatketaan ja sen rahoituskapasiteettia vahvistetaan, rahaston maantieteellinen kattavuus paranee edelleen, kun käyttöön otetaan uusia ja entistä yksinkertaisempia mahdollisuuksia yhdistää ESIR-rahoitusta Euroopan rakenne- ja investointirahastoihin (ERI-rahastot). Lisäksi kaikkialla Euroopassa tarjotaan tehostettua teknistä apua. ERI-rahastojen uudella ohjelmakaudella jäsenvaltioissa tehtäviin investointeihin on varattu 454 miljardia euroa vuosina 2014–2020. Toiminnassa painotetaan entistä enemmän EU:n varojen tehokasta ja tuloksellista käyttöä edellyttämällä, että ohjelmien odotetut tulokset on määriteltävä ennalta ja esitettävä mitattavissa olevina tavoitteina. Lisäksi jäsenvaltioiden on luotava sellaiset sääntelyyn perustuvat ja rakenteelliset toimintaedellytykset, että rahoitusta saavilla aloilla on mahdollista tosiasiallisesti saavuttaa asetetut tavoitteet. Komissio on ehdottanut, että ESIR- ja ERI-rahastoista myönnettävää rahoitusta voitaisiin jatkossa yhdistää entistä helpommin sekä keskenään että Verkkojen Eurooppa -välineestä saatavaan rahoitukseen.

Kestävät investoinnit lisäävät tuottavuutta koko taloudessa, kun resurssi- ja energiatehokkuus paranee ja tuotantokustannukset alenevat samalla kun ulkoiset kustannukset ja vaikutukset pienenevät. Tuki siirtymiselle kohti vähähiilistä taloutta ja kiertotaloutta luo uusia työpaikkoja palvelualalle, kuten innovatiivisiin palveluihin, huolto- ja korjauspalveluihin sekä uusien, kestävämpien tuotteiden suunnitteluun ja valmistukseen. Aloja, joilla kiertotalouden ja paremman resurssitehokkuuden makrotaloudellinen merkitys voi olla erityisen suuri, ovat esimerkiksi ympäristöä säästävät julkiset hankinnat, investoinnit jäte- ja vesi-infrastruktuuriin, kestävä rakentaminen, kriittiset raaka-aineet, biopolttoaineet ja biokemikaalit sekä energiaan ja ilmastoon liittyvät investoinnit.

Investoinneissa on painotettava myös inhimillistä pääomaa ja sosiaalista infrastruktuuria. Pitkäaikaishoitopalvelujen ja kohtuuhintaisten ja joustavien lastenhoitopalvelujen kehittäminen on erityisen tärkeää, jotta voidaan vähentää vanhusten ja

⁹ COM(2016) 359 ja COM(2016) 581.

¹⁰ Eurooppa-neuvoston päätelmät, lokakuu 2016: Eurooppa-neuvosto kehottaa neuvostoa hyväksymään komission uutta ESIR-ehdotusta koskevan neuvottelukantansa istunnossaan 6. joulukuuta ottaen huomioon riippumattoman ulkoisen arvioinnin, jonka tulokset toimitetaan marraskuussa.

lasten hoidosta aiheutuvia hoitovelvollisuuksia, jotka usein kasautuvat naisille. Kestäviä investointeja tarvitaan myös koulutuksen ja elinikäisen oppimisen alalla, jotta voidaan tukea työllistettävyyttä ja vähentää riskiä, että korkean ja matalan osaamistason työntekijöiden palkkojen ja työskentelyolosuhteiden välille muodostuu kuilu.

Jäsenvaltiot hyötyvät entistä selkeämmistä julkisen tilinpidon säännöistä (EKT 2010) erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien alalla. Opas julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien tilastokohtelusta, jonka Eurostat on laatinut yhteistyössä Euroopan investointipankin kanssa lähinnä yksityisiä sidosryhmiä varten, julkaistiin 29. syyskuuta 2016.¹¹ Siitä toteutetaan aktiivinen tiedotuskampanja. Lisäksi komissio seuraa tarkoin, miten julkisen tilinpidon sääntöjen tulkinta vaikuttaa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien perustamiseen eri aloilla ja esittää tarvittaessa lisätoimia.

1.3 Investointiasteiden poistaminen

EU ja sen jäsenvaltiot ovat jo toteuttaneet toimenpiteitä investointiasteiden poistamiseksi, mutta lisätoimia tarvitaan. Samalla kun komissio jatkaa työtä investointiympäristön parantamiseksi EU:n tasolla muun muassa sisämarkkinoita syventämällä, jäsenvaltioiden olisi tehostettava toimiaan investointiasteiden poistamiseksi kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Kestävät investoinnit edellyttävät vakaata ja ennustettavissa olevaa liiketoimintaympäristöä. Komissio on jo esittänyt joukon aloitteita, joilla edistetään talouden rahoitusta. Näitä ovat muun muassa vakuutus- ja jälleenvakuutusyritysten pääomavaatimusten keventäminen infrastruktuuri-investointien yhteydessä ja käytännön ohjeistus valtiontukisääntöjen soveltamiselle, kun julkista rahoitusta annetaan infrastruktuurin rakentamiseen.¹² Lisäksi energiaunionia, pääomamarkkinaunionia, sisämarkkinoita, digitaalisia sisämarkkinoita, kiertotalouspakettia ja kansainvälisiä kauppaa ja investointisopimuksia koskeviin toimiin sisältyy erityistoimenpiteitä, jotka poistavat käytännön esteitä, edistävät innovaatioita ja parantavat investointiympäristöä, kunhan ne pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön. Esimerkiksi energiaunionin yhteydessä olisi otettava käyttöön hallintamalli, joka perustuu vuoteen 2030 ja sen jälkeiselle ajalle laadittuihin kansallisiin energia- ja ilmastomuutos suunnitelmiin ja joka tarjoaa ennustettavuutta niin yrityksille kuin investoijillekin sekä ylipäänsä yhteiskunnalle. Lisäksi julkisen tilinpidon ennakkovarmuutta olisi parannettava tietyillä osa-alueilla, kuten energiatehokkuuden osalta. Viidennen sukupolven matkaviestintäjärjestelmien (5G) käyttöönotto kattavasti kaikkialla Euroopan unionissa vuoteen 2025 mennessä voi synnyttää kaksi miljoonaa uutta työpaikkaa. Lisäksi äskettäin tapahtunut yhteisen yhdistetyn yhtiöveropohjan (CCCTB) vireillepano uudelleen¹³ parantaa osaltaan EU:n houkuttelevuutta investointikohteena, sillä se tarjoaa yrityksille ennustettavat säännöt, tasavertaiset toimintaedellytykset ja pienentää sääntöjen noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia. Se myös edistää innovointia Euroopassa takaamalla, että T&K-investoinnit on mahdollista vähentää verotuksessa, ja korjaamalla verotusta niin, että se ei suosi velkarahoitusta oman pääoman kustannuksella.

¹¹ Eurostat / EPEC / Euroopan investointipankki: *A Guide to the Statistical Treatment of PPPs*, syyskuu 2016.

¹² C/2016/2946.

¹³ COM(2016) 685.

Investoinnit osaamiseen, innovointiin, koulutukseen ja tieto- ja viestintätekniikkaan kasvun vetureina ovat niin ikään asialistalla tärkeällä sijalla. Useissa jäsenvaltioissa tuottavuuden aleneminen kriisin jälkeen selittyy osittain kone- ja laiteinvestointien huomattavalla vähenemisellä. Samaan aikaan on lisättävä investointeja aineettomaan omaisuuteen kuten T&K-toimintaan, tieto- ja viestintätekniikkaan ja koulutukseen, jotta kokonaistuottavuuden kasvu saadaan nousuun ja voidaan houkutellessa lisää investointeja. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että pääoma kohdennetaan mahdollisimman tehokkaasti. Kokonaistuottavuus käsittää useita tekijöitä, kuten innovoinnin ja resurssien tehokkaamman kohdentamisen. Sen vaikutus kasvuun ja tuottavuuteen on ollut aiemmin EU:ssa pienempi kuin Yhdysvalloissa. Euroopan heikot tulokset tässä suhteessa johtuvat tuote-, palvelu-, pääoma- ja työmarkkinoihin vaikuttavista rakenteellisista seikoista. Kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi on olennaisen tärkeää parantaa vuorovaikutusta korkeakoulujen tutkimustoiminnan ja tuotteisiin ja palveluihin liittyvän liiketoiminnan kehittämisen välillä. Vastaavasti teollisuuden digitalisointiin tähtäävien kansallisten alustojen käyttöönotto edistäisi tähän tarkoitukseen osoitettujen EU:n varojen vivutusta niin, että voidaan saada aikaan merkittäviä investointeja, jotka myös vahvistavat EU:n talouden kilpailukykyä.

Jäsenvaltioiden on tehostettava toimiaan talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä määriteltyjen uudistusten toteuttamiseksi, jotta investointien esteet voidaan poistaa. Vaikka osa jäsenvaltioista ja erityisesti kriisin raskaasti koettelemat euroalueen jäsenvaltiot ovat jo pyrkineet poistamaan investointiesteitä, edistymisen on ollut kokonaisuutena epätasaista, ja lisätoimia tarvitaan muun muassa seuraavissa: maksukyvyttömyys, julkiset hankinnat, julkishallinnon tehokkuus ja läpinäkyvyys ja alakohtainen sääntely sekä työ- ja tuotemarkkinoiden toiminta. Erityisesti tehokas ja läpinäkyvä julkishallinto ja toimivat oikeusjärjestelmät ovat tarpeen, jotta voidaan tukea talouskasvua ja tarjota yrityksille ja kansalaisille laadukkaita palveluja. Joissakin jäsenvaltioissa investointien esteitä muodostavat myös korkea verotus ja liian monimutkaiset verotusjärjestelmät, korruptio, heikot tutkimus- ja innovointirakenteet sekä erityisesti pk-yritysten vaikeudet saada rahoitusta. Nämä maakohtaisissa suosituksissa määriteltyt uudistukset ovat välttämättömiä investointien tason ylläpitämiseksi ja nostamiseksi jäsenvaltioissa, kansalliset erityispiirteet huomioon ottaen.

1.4 EU:n yritysten mahdollisuudet hyötyä globaaleista markkinoista ja investoinneista

Muualle maailmaan suuntautuvasta viennistä on tullut eurooppalaisille yhä tärkeämpi työllistäjä. Eurooppalaisten yritysten kansainvälisen kilpailukyvyn ansiosta yli 30 miljoonaa työpaikkaa perustuu EU:n ulkopuolelle suuntautuvaan vientiin. Tämä on kaksi kolmasosaa enemmän kuin 15 vuotta sitten ja tarkoittaa, että lähes joka seitsemäs työpaikka EU:ssa on riippuvainen viennistä. Nämä työpaikat edellyttävät korkeaa ammattitaitoa ja niistä maksetaan keskimääräistä suurempaa palkkaa. Niitä on kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, ja ne liittyvät EU:n ulkopuolelle suuntautuvaan vientiin sekä suoraan että välillisesti. Esimerkiksi Saksan vientiin EU:n ulkopuolelle liittyy 200 000 työpaikkaa Puolassa, 140 000 työpaikkaa Italiassa ja 130 000 työpaikkaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Ranskan vientiin EU:n ulkopuolelle liittyy 150 000 työpaikkaa Saksassa, 50 000 työpaikkaa Espanjassa ja 30 000 työpaikkaa Belgiassa. Näin kaupankäynnin hyödyt jakautuvat paljon laajemmalle alueelle kuin usein ymmärretään, ja siitä on huomattavaa etua myös eurooppalaisille kuluttajille. Koska maailmankaupassa on havaittavissa ensimmäisiä merkkejä suuntauksen kääntymisestä, on pidettävä yllä avoimuutta ja helpotettava EU:n yritysten ja erityisesti palveluntarjoajien ja pk-yritysten yhdentymistä entistä tiiviimmin globaaleihin arvoketjuihin.

EU:lla on hyvät edellytykset hyödyntää kauppaa- ja investointipolitiikkaa tämän tavoitteen saavuttamiseksi ja tuoda näin etuja yrityksille, kuluttajille ja työntekijöille. EU on maailman suurin tavaroiden ja palvelujen viejä ja tuoja. Tämä tekee EU:sta noin 80 maan suurimman kauppakumppanin ja noin 40 maan toiseksi suurimman kauppakumppanin.

EU:n olisi hyödynnettävä tätä vahvuuttaan niin, että siitä olisi etua sekä sen omille kansalaisille että ihmisille muualla maailmassa, etenkin maailman köyhimmissä maissa.

Pariisin ilmastopimuksen ratifiointi tuo EU:n yrityksille lisää uusia mahdollisuuksia. Sopimus antaa vähähiilillä ja vähäpäästöisillä aloilla toimiville EU:n yrityksille politiikka- ja investointivarmuutta sekä Euroopassa että muualla maailmassa. EU ja sen jäsenvaltiot ovat suurimmat kehitysmailla osoitetun julkisen ilmastorahoituksen antajat maailmassa. Yhdessä ne antavat noin kolmanneksen ilmastomuutostoiimiin käytettävästä julkisesta rahoituksesta ja lähes puolet vihreän ilmastorahaston sitoumuksista. Kaudella 2014–2020 ainakin 20 prosenttia EU:n talousarviosta käytetään ilmastomuutoksen torjuntaan. EU rahoittaa maailmanlaajuisia ilmastomuutosliittoumaa, joka on yksi maailman suurimmista ilmastoaloitteista. Jotta kaikkein köyhimille ja haavoittuvimmille osoitettua tukea voitaisiin lisätä, EU on käynnistänyt uuden rahoitusvaiheen, jossa odotetaan tehtävän noin 350 miljoonan euron sitoumukset kaudella 2014–2020. Sen avulla voidaan tukea vähiten kehittyneitä maita ja pieniä kehittyviä saarivaltioita ilmastomuutoksen vaikutuksiin sopeutumisessa. Viime vuonna EU ja sen jäsenvaltiot antoivat kehitysmailla 17,6 miljardia euroa ilmastomuutoksen torjuntaa varten. Tämä osoittaa, että EU on päättänyt määrätietoisesti täyttää oman osuutensa tavoitteesta, jonka mukaan teollisuusmaat yhdessä myöntävät kehitysmailla ilmastotoimiin 100 miljardia euroa vuodessa vuoteen 2020 mennessä.

EU:sta on tehtävä houkuttelevampi sijoituskohde sekä ulkomaisille että kotimaisille sijoittajille. EU:n osuus koko maailman ulkomaisten suorien sijoitusten virrasta on pudonnut noin 50 prosentista ennen kriisiä 20 prosenttiin vuonna 2014. Ulkomaisten suorien sijoitusten virrat liikkuvat pitkälti EU:n ulkopuolisen maailman kehityksen ja tapahtumien ohjaamina. EU:n sisälle suuntautuvat virrat seuraavat erilaisia maa-, yritys- ja alakohtaisia tekijöitä, jotka muokkaavat investointiympäristöä ja joihin päättäjät voivat vaikuttaa suoraan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

2. Rakenteellisten uudistusten jatkaminen

2.1. Työpaikkojen luominen ja osaamisen parantaminen

Jäsenvaltioiden on panostettava enemmän sellaisten olosuhteiden luomiseen, jotka edistävät työmarkkinoille osallistumista, laadukkaiden työpaikkojen syntyä ja tuloksellista koulutusta ja osaamisen kehittämistä. Toimivien ja joustavien työmarkkinoiden lisäksi tarvitaan osaamisen kehittämistä ja toimeentulon tukemista työelämän siirtymävaiheissa sekä hyvinvointijärjestelmiä, jotka on ankkuroitu lujasti vahvoihin sosiaalinenormeihin. Ne jäsenvaltiot, jotka toteuttivat ennen kriisiä kattavia työmarkkina- ja sosiaaliturvauudistuksia, ovat pystyneet paremmin tukemaan työllisyyttä ja säilyttämään sosiaalisen oikeudenmukaisuuden talouden taantuman aikana. Tällaisia uudistuksia ovat muun muassa joustavat ja luotettavat sopimusjärjestelyt, joilla edistetään sujuvia työmarkkinasiirtymiä ja vältetään eriarvoisten työmarkkinoiden syntyminen, kattavat elinikäisen oppimisen strategiat, tuloksellinen aktiivinen työmarkkinapolitiikka ja nykyaikaiset sosiaaliturvajärjestelmät. Eräät jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tämänsuuntaisia uudistuksia kriisin aikana, mikä on osaltaan lisännyt nyt tapahtuvan elpymisen työllistävää vaikutusta.

Monissa jäsenvaltioissa työikäinen väestö ja työvoima vähenevät edelleen erityisesti alhaisen syntyvyyden, ikääntymisen, maastamuuton ja terveyssyistä tapahtuvan työmarkkinoilta poistumisen seurauksena. Tässä tilanteessa on puututtava työsuhteiden epävarmuuteen ja työmarkkinoiden segmentoitumiseen, jotta voidaan vähentää niiden

kielteistä vaikutusta sisäiseen kysyntään ja tuottavuuden kasvuun. Myös yhtäläiset mahdollisuudet ovat sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta keskeisiä. Naisten työvoimaosuuden lisääminen, sukupuolten välisten perusteettomien palkkaerojen poistaminen, työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen parantaminen sekä miesten että naisten osalta, edistyminen heikommassa asemassa olevien väestöryhmien osallistamisessa ja puuttuminen maahanmuuttajataustaisten henkilöiden syrjintään ovat esimerkkejä siitä, miten kasvu ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus kulkevat käsi kädessä. Siksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että saatavilla on laadukkaita palveluja ja luontoisetuja, kuten lastenhoitopalveluja, asuntoja, terveydenhoito- ja pitkäaikaishoitopalveluja sekä koulutusta. Laadukkaat palvelut ja luontoisedut lisäävät erityisesti naisten osallistumista työmarkkinoille ja sosiaalista osallisuutta. Myös asuntopolitiikkaan on kiinnitettävä huomiota, koska sen avulla voidaan poistaa maantieteelliseen liikkuvuuteen liittyviä esteitä kansallisella tasolla myöntämällä kohdennettuja etuuksia tai perustamalla sosiaalisen asuntotuotannon ohjelmia.

Useiden jäsenvaltioiden on luotava tarvittavat rakenteet pakolaisista ja muista tulijoista muodostuvien muuttovirtojen vastaanottamista varten välittömiä lyhyen aikavälin tarpeita pidemmällä tähtäimellä. Vaikka tällä on selviä vaikutuksia kokonaistalouteen ja julkiseen talouteen, ne eivät ole mahdottomia hallita eivätkä makrotaloudelliselta kannalta tarkasteltuna huomattavia. Strategisena haasteena on ottaa tulijat sujuvasti vastaan eurooppalaisiin yhteiskuntiin lyhyellä aikavälillä niin, että samalla tartutaan myös pidemmän aikavälin haasteisiin työmarkkina- ja koulutuspolitiikan sekä instituutioiden ja sosiaaliturvajärjestelmien puitteissa. Kyky mukauttaa politiikkaa ja luoda kannustimia ja kartuttaa osaamista niin, että edistetään osallistumista työmarkkinoille, vaikuttaa suoraan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys. Useat jäsenvaltiot ovat esimerkiksi kehittäneet strategioita, jotka helpottavat sellaisten maahanmuuttajien kotoutumista, joilla on aiempaa kokemusta ja yrittäjyydessä tarvittavia taitoja. Nämä jäsenvaltiot ovat tarjonneet tulijoille tukea auttaakseen heitä mukauttamaan taitojaan ja kokemustaan paikallisiin markkinaolosuhteisiin.¹⁴

Viimeaikaisesta edistymisestä huolimatta jäsenvaltioiden on toteutettava lisätoimia nuorisotyöttömyyden torjumiseksi. Jo yhdeksän miljoonaa nuorta on saanut apua EU:n nuorisotakuusta, joka edistää siirtymistä koulutuksesta työelämään. Sen avulla panostetaan nuorten työllistettävyyteen ja ehkäistään sosiaalisen syrjäytymisen riskiä. Jäsenvaltioiden on kuitenkin jatkettava nuorisotakuun toteuttamista ja lisättävä sen tuloksellisuutta, jotta sen tarjoama apu saavuttaa sitä eniten tarvitsevat nuoret ja alueet. Komissio soveltaa kaikkia käytössään olevia välineitä, ja se on jo esittänyt lisärahoitusta nuorisotakuulle. Se aikoo myös esittää lähitulevaisuudessa uuden nuorisoaloitteen. Lisäksi lähes neljä miljoonaa opiskelijaa on päässyt Erasmus-ohjelman piiriin. Joka kolmas Erasmus-opiskelija on saanut työpaikkatarjouksen harjoittelupaikastaan.

Jäsenvaltioiden on keskityttävä työmarkkinoiden kannalta merkitykselliseen osaamiseen, sillä ennusteiden mukaan tulevaisuudessa on pulaa ammattikoulutetusta työvoimasta. Liian monet nuoret pitävät ammatillista peruskoulutusta toissijaisena vaihtoehtona, ja vain vähemmistö työntekijöistä saa tilaisuuden kehittää osaamistaan. Uudistamalla ammatillista koulutusta muun muassa edistämällä joustavia oppimispolkuja voidaan auttaa kansalaisia kehittämään tarvittavia monialaisia taitoja koko elämänsä ajan. Tämä edellyttää tiivistä kumppanuutta yritysten, korkeakoulujen ja tutkimussektorin välillä. Työmarkkinaosapuolten aktiivinen osallistuminen voi johtaa oppisopimuskoulutuksen kehittämiseen uusilla aloilla ja eri taitotasoilla. Tämä voidaan odottaa helpottavan osaamisen

¹⁴ Komissio on julkaissut äskettäin oppaan, jossa on 22 hyvää käytäntöä edustavaa tapausselostusta, ja interaktiivisen itsearviointivälineen (<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/18421>) tueksi palveluntarjoajille, jotta nämä voivat kehittää maahanmuuttajayrittäjille ja yrittäjiksi ryhtyville tarkoitettuja toimiaan.

kohtaanto-ongelmia. EU:n tasolla pyritään sinistä korttia koskevan direktiivin tarkistuksella yhdenmukaistamaan ja selkeyttämään oikeudellista kehystä niin, että unioniin voidaan houkutella korkeakoulutuksen saaneita kolmansien maiden kansalaisia. Taitotakuun avulla puolestaan korostetaan tarvetta arvioida kolmansien maiden kansalaisten erityistarpeita.

Yleissivistävää ja ammatillista koulutusta on uudistettava, jotta kansalaiset voivat kehittää osaamistaan vähimmäistason luku- ja laskutaidosta yrittäjyyteen ja digitaaliseen osaamiseen. Koulutustasoa mittaavat indikaattorit paranivat edelleen vuonna 2015, ja koulutuksen keskeyttämisaste on useimmissa jäsenvaltioissa laskenut 11 prosenttiin. Koulutuksen keskeyttämisaste on kuitenkin korkeampi romani- ja maahanmuuttajataustaisten oppilaiden keskuudessa, etenkin jos he ovat syntyneet ulkomailla. Myös korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on koko ajan kasvanut merkittävästi. Vuonna 2015 se oli 38,7 prosenttia, ja 17 jäsenvaltiota ylitti Eurooppa 2020 -strategian mukaisen 40 prosentin yleistavoitteen. Kansainvälisillä mittareilla mitaten liian monet eurooppalaiset tyytyvät kuitenkin hankkimaan vain alemman tason peruskoulutuksen ja tietotekniset taidot. Tämä heikentää EU:n kilpailuasemia nopeasti muuttuvassa globaalitaloudessa. Taitojen kehittäminen on tärkeää, jotta voidaan edistää lähentymistä ja säilyttää eurooppalainen sosiaalinen malli samalla kun tuetaan yrittäjyyttä ja innovointikykyä. Uudessa osaamisohjelmassa Euroopalle¹⁵ korostetaan erityisesti, että niille aikuisille, jotka eivät ole saaneet toisen asteen koulutusta, olisi annettava mahdollisuus arvioida osaamistasoaan ja saada uusi tilaisuus kouluttautua ja virallistaa hankkimansa taidot.

Tuloksellinen työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu on toimivan sosiaalisen markkinatalouden ehdoton edellytys. Paremmiin suoriutuviin jäsenvaltioissa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulla on yleensä vakiintuneempi asema. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun onnistuminen riippuu monista tekijöistä, kuten osapuolten halukkuudesta ja kyvystä sitoutua ja pyrkiä kohti ratkaisuja esimerkiksi palkanmuodostusjärjestelmien suhteen.¹⁶ Työmarkkinaosapuolten osallistuminen on olennaisen tärkeää sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla, jotta voidaan säilyttää asianmukainen tasapaino talous- ja sosiaalipolitiikan suunnittelussa ja toteuttamisessa kattavasti ja tulevaisuuteen tähdäten.

Jäsenvaltioiden olisi yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa ja kansallisten käytäntöjen mukaisesti varmistettava, että niiden palkanmuodostusjärjestelmät edistävät tehokkaasti sekä työpaikkojen luomista että reaalityulojen kasvua ja että ne siten mukautuvat paremmin tuottavuuden kehitykseen. Useissa jäsenvaltioissa palkkakehitys ei seuraa tuottavuuden kehitystä riittävällä tavalla. Tämä voi johtaa joko kilpailukykyyn heikkenemiseen tai, jos palkkakehitys on liian maltillista, kokonaiskysynnän ja kasvun supistumiseen.

Se voi myös heikentää tuottavuuden kasvua, tutkimusta, kehittämistä ja innovointia sekä osaamisen kehittämiseen tähtäviä investointeja inhimilliseen pääomaan. Lisäksi se saattaa vääristää kannustimia uudelleenkohdentaa resursseja aloille, jotka tuottavat enemmän lisäarvoa. Tämä taas estää toteuttamasta EU:n talouksissa sellaisia rakenteellisia uudistuksia, joiden avulla voitaisiin parantaa niiden kilpailukykyä. On tärkeää varmistaa, että otetaan huomioon erot osaamisessa ja talouden suorituskyvyssä eri alueilla, talouden sektoreilla ja yrityksissä. Jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten olisi otettava vähimmäispalkkoja

¹⁵ COM(2016) 381.

¹⁶ Työllisyyskomiteassa toteutettiin 24. lokakuuta 2016 ensi kertaa kolmen osapuolen kesken jäsenvaltioiden työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskeva monenvälinen valvontamenettely TSTK-neuvoston (työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto) 13. lokakuuta 2016 vahvistamien työllisyyspolitiikan suuntaviivojen pohjalta. Valvontamenettely toteutettiin yhdessä ammattiliittojen ja yrittäjäjärjestöjen kansallisten edustajien kanssa.

asettaessaan huomioon niiden vaikutus työssäkäyvien köyhyyteen, työpaikkojen luomiseen ja kilpailukykyyn.

2.2. Sosiaalipolitiikka tuotannontekijänä eli hyvinvointivaltion modernisointi

Jäsenvaltioiden on uudistettava sosiaalisen suojelun järjestelmiään niin, että ne edistävät työmarkkinoille osallistumista ja tarjoavat riittävän työllisyysturvan ja tulojen korvaustason. Köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien määrä supistui EU:ssa vuonna 2015 edelleen, mutta heitä on silti edelleen hyvin paljon¹⁷. Vaikka EU:ssa ollaan edelleen kaukana Eurooppa 2020 -strategian tavoitteesta, jonka mukaan ainakin 20 miljoonaa ihmistä olisi nostettava köyhyys- ja syrjäytymisvaarasta vuoteen 2020 mennessä, köyhyys- ja syrjäytymisriskiaste on taas lähestymässä vuoden 2008 tasoa, joka on Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden vertailuajankohta. Sosiaalinen suojelu vie suuren osan jäsenvaltioiden julkisista menoista myös siksi, että menot ovat viime vuosina kasvaneet. Niitä olisi kuitenkin mahdollista kohdentaa paremmin.

Vero- ja etuusjärjestelmien olisi tarjottava asianmukaista sosiaalista tukea ja kannustettava työntekoon. On olennaisen tärkeää parantaa toimeentulotukijärjestelmien (työttömyysturva ja sosiaaliavustukset, mm. vähimmäistoimeentulo, sekä eläkkeet) riittävyttä ja kattavuutta, jotta voidaan estää sosiaalinen syrjäytyminen. Työttömyysturva voi sekä parantaa makrotalouden vakautta ja työmarkkinoille kiinnittymistä että vähentää työsuhteiden epävarmuutta. Työttömyysturvan olisi oltava sekä kestoaltaan, myöntämisperusteiltaan että tasoltaan riittävä ja kaikkien työntekijöiden saatavilla riippumatta siitä, millainen työsopimus heillä on. Samalla olisi säilytettävä työn kannustimet ja sisällytettävä järjestelmään työnhakua ja aktiivisiin työmarkkinatoimenpiteisiin osallistumista koskevat aktivointivaatimukset. Lisäksi on taattava riittävät vähimmäistoimeentuloetudet niille, joiden varat eivät riitä kohtuulliseen elintasoon. Työikäisten osalta näihin etuuksiin on liitettävä vaatimus osallistua aktiivisiin tukitoimiin, joilla rohkaistaan integroitumaan (uudelleen) työmarkkinoille. Tämä parantaa osaltaan tukijärjestelmien kestävyttä. Joissain tapauksissa voitaisiin tätä varten perustaa keskitettyjä asiointipisteitä, jotka palvelevat sekä pitkäaikaistyöttömiä että lyhyen aikaa työttöminä olevia. Lisäksi olisi edistettävä sellaisia vero- ja etuusjärjestelmien uudistuksia, joilla parannetaan työn kannustimia ja tehdään työnteosta kannattavaa. Verotusjärjestelmien avulla voidaan myös tukea tulojen eriarvoisuuden ja köyhyyden torjuntaa.

Kansallisissa eläkejärjestelmissä olisi otettava nykyistä paremmin huomioon elinajanodote. Eläkejärjestelmien ja työmarkkinatoimenpiteiden avulla olisi luotava sekä miehille että naisille mahdollisuus ja kannustimet pysyä työelämässä pidempään sitä mukaa kuin elinajanodote nousee. Varhaiseläkemahdollisuudet olisi rajoitettava koskemaan vain niitä, jotka todella eivät pysty työskentelemään pidempään. Pidemmät ja palkitsevamat työurat edellyttävät myös tarvittavaa osaamista, mahdollisuutta elinikäiseen oppimiseen ja suotuisaa työympäristöä, kuten joustavia työnjako- ja työaikajärjestelyjä. Työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen helpottamiseksi ja sukupuolten välisen eläkekuilun kaventamiseksi eläkejärjestelmissä voitaisiin myös antaa hyvitystä hoitovelvollisuuksista, julkisen talouden rahoitusasema ja tulevat menovaikutukset asianmukaisella tavalla huomioon ottaen. Lisäeläkejärjestelyjen laaja kattavuus voi olla eläketulojen muodostumisessa keskeisellä sijalla etenkin jos julkisten eläkkeiden riittävyys on haaste, ja sitä olisi edistettävä tarkoituksenmukaisin keinoin kansallisten olosuhteiden mukaan.

¹⁷ Vuonna 2015 köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa oli noin 119 miljoonaa ihmistä eli noin 3,5 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 2014.

Terveydenhuoltopolitiikan avulla olisi tuettava ja vahvistettava sosiaalisia turvaverkkoja ja aktiivisen osallisuuden strategioita toteuttamalla sekä ennaltaehkäiseviä että hoito- ja kuntoutuspalveluja. Jäsenvaltioiden on näin ollen jatkettava terveydenhuoltojärjestelmiensä uudistamista ja varmistettava, että kustannustehokas julkinen terveydenhuolto ja terveystaloudet ovat kaikkien saatavilla. Sekä sosiaaliselta että taloudelliselta kannalta katsoen on erittäin tärkeää suojella väestöä heikosta terveydentilasta ja siitä aiheutuvista menoista johtuvalta köyhyydeltä ja sosiaaliselta syrjäytymiseltä. Sama koskee vammaisten aktivointia. EU:n tasolla toteutetuista toiminnoista huolimatta yhtäläisten mahdollisuuksien puute on edelleen vammaisten suurin haaste työmarkkinoilla. Olisikin pyrittävä keskittymään vamman sijasta kykyihin.

2.3 Sisämarkkinoiden syventäminen ja kansallisten markkinoiden laajentaminen

Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä täysimääräisesti EU:n tasolla käytettävissä olevia välineitä, jotta Euroopassa saadaan käyttöön investointien ja tuottavuuden koko potentiaali. Tuottavuuden kasvu on hidastunut viime vuosina, tosin eri yrityksissä eri tavoin. Monissa tapauksissa tuottavuus on vähiten tuottavissa yrityksissä negatiivinen. Jäsenvaltioiden on toteutettava uudistuksia ja toimenpiteitä, joiden avulla voidaan helpottaa uusien teknologioiden levittämistä ja siten varmistaa, että useammat yritykset voivat hyödyntää niitä. Sisämarkkinastrategian täytäntöönpanon avulla voidaan luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja poistaa nykyiset sääntelyyn liittyvät ja hallinnolliset esteet, joista on haittaa erityisesti niille palveluntarjoajille, jotka pyrkivät laajentamaan toimintaansa Euroopassa. Parhaillaan valmistellaan konkreettisia ehdotuksia, jotka koskevat sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa sekä toimenpiteitä, joilla muun muassa helpotetaan yrityspalvelujen tarjontaa yli rajojen, yritysten uudelleenjärjestelyjä ja maksukyvyytymysmenettelyjä sekä yksinkertaisen, modernin ja petostenkestävän alv-järjestelmän käyttöönottoa. Digitaalisten sisämarkkinoiden strategia parantaa sääntelyvarmuutta digitaalisella. Kuluttajasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa parantamalla voidaan turvata tasavertaiset toimintaedellytykset kaikkialla sisämarkkinoilla, lisätä luottamusta ja saada käyttöön digitaalisten sisämarkkinoiden koko potentiaali. Komissio tutkii myös, olisiko mahdollista kehittää yksi yhteinen EU:n hyväksyntäkehys, jota sovellettaisiin suoraan suuriin rajatylittäviin hankkeisiin tai merkittäviin investointijärjestelyihin, joissa on mukana kansallista yhteisrahoitusta.

Julkiset hankinnat ovat tärkeitä kilpailukyvyn kannalta, koska niiden avulla voidaan edistää rakenneuudistuksia. EU:n jäsenvaltioiden viranomaisten julkisten hankintojen arvo on noin 14 prosenttia suhteessa unionin BKT:hen eli vuosittain yli 1,9 biljoonaa euroa.¹⁸ Julkisen sektorin osuus kysynnästä on suurta energian, liikenteen, puolustuksen, tieto- ja viestintätekniikan sekä terveystaloudet alalla. Modernit julkisten hankintojen järjestelmät edellyttävät, että hankkijat ymmärtävät työnsä taloudelliset vaikutukset ja että rehellisyyteen ja läpinäkyvyyteen ei saa kohdistua epäilyksiä. Eri tasoilla tapahtuvaa hankintamenettelyjen koordinoitua varten toimijoiden välillä on oltava instituutiot, jotta voidaan saavuttaa mittakaavaetuja, hallinnoida yritysten tekemiä valituksia ja suorittaa julkisten hankintasopimusten tarkastukset. Käytössä on oltava menettelyt, joilla ehkäistään korruptiota ja kilpailuvastaista yhteistyötä toimittajien välillä ja puututaan tiukasti tapauksiin, joissa ilmenee epätasapuolisia toimintatapoja. Eräissä jäsenvaltioissa, joissa valtion omistamilla yrityksillä on suuri vaikutusvalta taloudessa, on myös tärkeää varmistaa, että käytössä on asianmukaiset hallintorakenteet, jotka edistävät talouden kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla.

¹⁸ Tämä viimeisin arvio ei sisällä yleishyödyllisten laitosten menoja. Aiempiin arvioihin sisältyvät myös yleishyödyllisten laitosten hankinnat, jolloin hankintojen arvo on noin 19 prosenttia suhteessa EU:n BKT:hen eli noin 2,3 biljoonaa euroa.

Monissa jäsenvaltioissa rakennemuutos edellyttää pääoma- ja työvoimaresurssien siirtämistä perinteisiltä aloilta uusille aloille, usein palvelusektorille. Työn tuottavuus on tällä sektorilla alempi ja se on kasvanut EU:ssa hitaammin kuin muissa kehittyneissä talouksissa, erityisesti Yhdysvalloissa. Tuottavuuden parantaminen tällä kasvavalla sektorilla on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa, että tarjolla on laadukkaita työpaikkoja, joista maksetaan hyvää palkkaa. Valitettavasti palvelujen sisämarkkinoiden epätäydellinen yhdentyminen ja esteet, jotka edelleen rajoittavat pääsyä näiden markkinoiden tietyille segmenteille, rajoittavat EU:n sisäisen kaupan ja näiden palvelujen markkinoiden laajentamista. Tehokkaammasta kilpailusta yhdenmukaisilla palvelumarkkinoilla hyötyisivät myös kuluttajat ja jatkojalostajat, koska voittomarginaalit yleensä pienenevät kilpailukykyisemmässä ympäristössä, samalla kun tuotteiden ja palveluiden laatu saattaa parantua. Työntekijöillä on kuitenkin oltava oikeanlaista osaamista ja kykyä sopeutua muutokseen, mikä voi edellyttää viranomaisilta aktiivisia toimia tämän prosessin helpottamiseksi. Ongelmat vastavuoroisen tunnustamisen soveltamisessa ja joissain tapauksissa myös kansalliset merkintävaatimukset uhkaavat sisämarkkinoiden eheyttä. Eräät säännelyihin ammatteihin liittyvät liialliset esteet vaikeuttavat edelleen sisämarkkinoiden täyden potentiaalin hyödyntämistä. Yritys- ja asiantuntijapalvelujen sekä vähittäiskaupan tapauksessa näiden esteiden poistamisella on laajemmat taloudelliset vaikutukset.

Sääntely-ympäristön mukauttaminen uusiin liiketoimintamalleihin on erityisen tärkeää talouden dynaamisuuden kannalta, mutta sitä ei pidä tehdä tasapuolisuuden kustannuksella. EU:n ja sen jäsenvaltioiden on suhtauduttava yhteistyötaloudessa kehittyviin uusiin liiketoimintatapoihin avoimin mielin. Epäyhtenäinen lähestymistapa uusiin liiketoimintamalleihin eri puolilla Eurooppaa luo epävarmuutta sekä perinteisten toimijoiden että uusien palveluntarjoajien ja myös kuluttajien keskuudessa. Siksi komissio on antanut ohjeistusta siitä, miten unionin oikeutta olisi sovellettava tähän dynaamiseen ja nopeasti kehittyvään talouden sektoriin.¹⁹ Tämän ohjeistuksen puitteissa jäsenvaltioiden olisi arvioitava voimassa olevien rajoitusten aiheellisuutta ja oikeasuhteisuutta. Ehdottomia kieltoja olisi määrättävä vasta viimeisenä keinona. Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että kuluttajansuojan taso on korkea. Toisaalta ei pitäisi asettaa kohtuuttomia velvoitteita yksityishenkilöille, jotka tarjoavat palveluja vain satunnaisesti. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi edelleen yksinkertaistettava ja selkeytettävä vero- ja vastuuvuorollisuutta koskevien sääntöjen ja työlaainsäädännön soveltamista yhteistyötalouteen. Yhteistyötalouden alustojen tulisi tehdä yhteistyötä kansallisten viranomaisten kanssa pitämällä kirjaa taloudellisesta toiminnasta, sillä näin ne voivat merkittävästi helpottaa veronkeruuta. Yhdessä näiden aloitteiden pitäisi vahvistaa innovointiin liittyviä toimintaedellytyksiä, markkinoiden nykyisen hajanaisuuden vähentämistä ja viime kädessä uusien työpaikkojen luomista.

Jäsenvaltioiden on luotava uudenaikaiset verojärjestelmät, jotka voivat tukea kasvua ja tasapuolistaa yritysten kohtelua. EU:n aloitteilla luodaan verotuksen alalle uudenlaista yhteistyötä väärinkäytösten torjumiseksi muun muassa lisäämällä veropäätösten ja monikansallisten yhtiöiden verotietojen läpinäkyvyyttä sekä toteuttamalla yhteisiä toimenpiteitä kaikkein yleisimpien veronkiertojärjestelyjen torjumiseksi ja panemalla täytäntöön komission alv-toimintasuunnitelma. Koska veronkierto ja veropetokset ovat luonteeltaan rajat ylittäviä ilmiöitä ja jäsenvaltioiden taloudet ovat yhentyneet, tarvitaan koordinoitu lähestymistapa paitsi EU:n aloitteiden myös kansallisten toimien tasolla. Komission äskettäin esittämällä ehdotuksella, joka koskee yhteistä yhdistettyä yhteisöveropohjaa ja kaksinkertaista verotusta koskevaa riitojenratkaisumekanismia, luodaan EU:lle moderni, oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen verokehys. T&K-investointien ja oman pääoman ehtoisen rahoituksen kaltaiseen kasvu edistävään toimintaan kannustetaan,

¹⁹ COM(2016) 356.

mikä tukee kasvuun, työpaikkojen luomiseen ja investointien elvyttämiseen tähtääviä laajempia tavoitteita. Monissa jäsenvaltioissa on tärkeää puuttua veronkannon tehottomuuteen, ja jotkut niistä ovatkin jo toteuttaneet tähän liittyviä toimenpiteitä. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä näitä mahdollisuuksia myös työn verotuksen keventämiseksi. Samalla jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota verouudistustensa jakaumavaikutuksiin.

3. Vastuullinen finanssipolitiikka

Euroalueen ja liiallisen alijäämän menettelyssä olevien maiden keskimääräisen julkisen talouden alijäämän supistuminen on seurausta viime vuosina toteutetuista toimista. Komissio on juuri antanut lausuntonsa euroalueen jäsenvaltioiden alustavista talousarviosuunnitelmista.²⁰ Kokonaiskuvan taakse kätkeytyy suuria jäsenvaltiokohtaisia eroja. Julkisen talouden kestävyysliittymiä haasteita on edelleen niissä maissa, joissa julkista velkaa on paljon, ja tämä voi altistaa häiriöille. Joillakin muilla mailla finanssipoliittista liikkumavaraa on enemmän. Talouden näkökulmasta finanssipolitiikan viritystä on arvioitava yhtäältä julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys ja toisaalta talouden elvytystarpeiden kannalta.²¹

Koska nyt on tarpeen tukea talouden elpymistä, tarvitaan lisätoimia positiivisen finanssipolitiikan virityksen aikaansaamiseksi euroalueella, myös Euroopan keskuspankin rahapolitiikan tukemiseksi.²² Tämä todettiin jo komission puheenjohtajan kirjeessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ja se mainitaan nyt ehdotuksessa neuvoston suosituksiksi euroalueen talouspolitiikasta.²³ Jäsenvaltioiden finanssipolitiikan pitäisi tukea kasvua ja varmistaa samalla pitkän aikavälin velkakestävyys. Niiden jäsenvaltioiden, joilla on finanssipoliittista liikkumavaraa, olisi käytettävä sitä kysynnän vakauttamiseen. Niiden jäsenvaltioiden, joilla ei ole tällaista liikkumavaraa, olisi täytettävä vakaus- ja kasvusopimuksessa asetetut vaatimukset ja pyrittävä kaikin tavoin edistämään uudistuksia ja parantamaan julkisen talouden laatua työllisyyden ja kasvun tukemiseksi. Niiden on keskityttävä julkisen talouden (sekä tulojen että menojen) laatuun ja koostumukseen ja maksimoitava sen vaikutus kasvuun. Menojen uudelleenarviointeja pidetään yleisesti hyödyllisenä keinona tätä silmällä pitäen. Näin tasoitettaisiin finanssipolitiikan toteuttamista maiden välillä ja voitaisiin välttää tilanne, jossa saavutettaisiin lyhyen aikavälin makrotaloudellinen vakaus, mutta lisättäisiin samalla keskipitkän aikavälin kestävyyskohdistuvia riskejä.

Komissio aikoo sääntöjä soveltaessaan edelleen hyödyntää vakaus- ja kasvusopimukseen sisältyvää joustoa²⁴. Lisäksi komissio ottaa huomioon poikkeuksellisten pakolaisvirtojen ja poikkeuksellisten turvallisuustoimien vaikutuksen julkiseen talouteen nykyisin käytössä olevia menettelyjä soveltaen. Huomattavaa joustavuutta on jo sovellettu useiden sellaisten maiden kohdalla, jotka ovat hyödyntäneet rakenneuudistus- ja investointilausekkeita.

Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä nykyisiä matalia rahoituskustannuksia toteuttamalla julkisia investointeja etupainotteisesti. Yhdessä vähitellen vahvistuvan nimelliskasvun kanssa tilanne tarjoaa myös mahdollisuuden pienentää suurta velkasuhdetta. Tätä voidaan helpottaa leikkaamalla muita kuin tulevaisuuteen suuntaavia menoja ja tukkimalla verotuksen porsaanreikiä. Vakaus- ja kasvusopimus tarjoaa oikeanlaiset puitteet

²⁰ COM(2016) 730.

²¹ COM(2016) 727.

²² COM(2016) 727.

²³ COM(2016) 726.

²⁴ COM(2015) 12.

finanssipolitiikan ohjaamiseen erilaisissa olosuhteissa. Julkisen talouden valvontavälineitä on hyödynnettävä täysimääräisesti, jotta voidaan luoda kannustimia hyville toimintatavoille ja vahvistaa talouden elpymistä.

Useimmissa jäsenvaltioissa on uudistettu eläkejärjestelmiä niiden kestävyys-, tehokkuuden ja riittävyyden parantamiseksi, mutta näiden uudistusten lujittamiseksi tarvitaan vielä lisätoimia.²⁵ Sen vuoksi tähän mennessä toteutettuja eläkeuudistuksia olisi pyrittävä täydentämään muun muassa parantamalla eläketuloa työuria pidentämällä esimerkiksi siten, että eläkeikä sidotaan elinajanodotteeseen, ja tukemalla muita keinoja täydentää eläketuloja. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava myös häiriönsietokykyä parantavia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että julkisten eläkejärjestelmien kestävyys voidaan säilyttää myös vaikeissa olosuhteissa.

Väestön ikääntymisen ja teknologian kehityksen myötä julkiseen terveydenhuoltoon ja pitkäaikaishoitoon liittyvien menojen odotetaan lisääntyvän huomattavasti tulevien vuosikymmenten aikana. Jotta voidaan turvata terveydenhuoltojärjestelmien kestävyys ja tukea niiden vaikutusta väestön terveyteen ja taloudelliseen vaurauteen, tarvitaan lisätoimia, joiden avulla ihmiset voivat pysyä terveisinä pidempään samalla kun terveydenhuoltojärjestelmien tehokkuutta, saavutettavuutta ja sopeutumiskykyä parannetaan.²⁶

4. Seuraavaksi

Jäsenvaltioiden olisi tehostettava niille osoitetuissa maakohtaisissa suosituksissa esitettyjen keskeisten uudistusten täytäntöönpanoa. Samalla niiden olisi hyödynnettävä täysimääräisesti niille EU:n tasolla tarjottuja mahdollisuuksia. Uudistusten vaikutukset tulevat näkyviin hitaasti, ja mitä kauemmin ne viiptyvät, sitä pidempään talouden kasvu jää jälkeen täysimääräisestä potentiaalista. Jäsenvaltioita kannustetaan käyttämään tehokkaasti hyödykseen EU:n tasolla tarjolla olevia välineitä, kuten Euroopan rakenne- ja investointirahastoja ja rakenneuudistusten tukipalvelua (heti kun lainsäätäjät hyväksyvät sen) sekä Euroopan investointiohjelman. Komissio on valmis avustamaan tarvittaessa. Komissio jatkaa rakentavaa vuoropuhelua Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa varmistaa, että EU:ssa painopisteesi asetettujen aloitteiden toteuttaminen etenee ripeästi.

Komissio myös tiivistää vuoropuhelua jäsenvaltioiden kanssa ennen ensi kevään kansallisten ohjelmien ja maakohtaisten suositusten esittämistä. Näin voidaan päästä yhteisymmärrykseen toteutettavista uudistuksista ja niiden ajoituksesta ottaen huomioon niiden lyhyen ja pitkä aikavälin vaikutukset sekä jakaumakustannukset ja hyödyt. Sen jälkeen kun maaraportit on julkaistu talven aikana, komissio jatkaa keskustelua jäsenvaltioiden kanssa eri kanavien kautta, muun muassa tekemällä poliittisen tason vierailuja asiasta vastaavan varapuheenjohtajan ohjauksessa. Jäsenvaltiot voivat myös antaa komission analyysistä palautetta kahdenvälisen tapaamisen toisella kierroksella sekä kansallisissa uudistusohjelmissaan ja vakaus- tai lähentymisohjelmissaan. Komissio korostaa tämän yhteydenpidon puitteissa voimakkaasti neuvoston hyväksymien maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoa.

²⁵ Ks. talouspoliittisen komitean (ikäntymistyöryhmä) ja Euroopan komission (DG ECFIN) laatima ikääntymisraportti ”The 2015 Ageing Report: economic and budgetary projections for the 28 EU Member States (2013 – 2060)”, European Economy, No. 3, ja Euroopan komission (DG EMPL) ja sosiaalisen suojelun komitean vuonna 2015 laatima eläkkeiden riittävyyttä koskeva raportti ”The 2015 Pension Adequacy Report: current and future income adequacy in old age in the EU”, Vol I ja II.

²⁶ COM(2014) 215.

Tiedonannossa kehotetaan ottamaan kansalliset parlamentit ja työmarkkinaosapuolet vahvasti mukaan kansallisten ohjelmien valmisteluun. Näin ohjelmien valmistelu edistää osaltaan niihin sitoutumista ja uudistusten laajempaa tukea. Komissio on valmis edistämään yhteydenpitoa kaikilla tasoilla.